

Betreft: Partos reactie op BuHaOS begroting 2022

Amsterdam-Duivendrecht, 4 november 2021

Geacht lid van de Tweede Kamer, woordvoerder Ontwikkelingssamenwerking,

In de aanloop naar de behandeling van de Begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in de week van 22 november, ontvangt u hierbij de reactie van Partos op de begroting voor 2022. Partos is de branchevereniging voor ontwikkelingssamenwerking en vertegenwoordigt ruim 100 Nederlandse ontwikkelingsorganisaties.

Het was bemoedigend op Prinsjesdag te constateren dat het belang van internationale slagkracht en solidariteit op het netvlies van de demissionaire regering staat. Het vormde de rode draad in de Troonrede:

CITAAT: Koning Willem-Alexander: *“De internationale inbedding van ons land in de naoorlogse multilaterale wereldorde blijft van wezenlijk belang, want de wereld waarin we leven is meer en meer als de bekende Rubik-kubus. Alles hangt met alles samen. Zo is vrede ook welvaart, klimaat ook veiligheid, armoedebestrijding ook mensenrechten, duurzaamheid ook economie, en internationale stabiliteit ook migratie. Elke draai aan de kubus, elk besluit, werkt door op meerdere terreinen en niveaus. In dat besef is en blijft Nederland een betrouwbare internationale partner. Omdat het in ons eigen belang is, maar ook vanuit de solidariteit en verantwoordelijkheid die we voelen met en voor andere delen van de wereld.”*

Wat Partos betreft is daar nog onvoldoende van terug te zien in de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS). Naast het gegeven dat het ontwikkelingsbudget nog altijd niet in lijn is met de toezegging 0,7% van het BNI vrij te maken voor ontwikkelingssamenwerking, blijft de benodigde inzet op een aantal terreinen achter. In deze brief lichten we vier onderwerpen uit:

1. Vaccin-ongelijkheid
2. Beleidscoherentie voor Ontwikkelingssamenwerking
 - a. Klimaatfinanciering
 - b. IMVO-wetgeving
3. Civic Space
4. Toerekening asielkosten

1. Vaccin-ongelijkheid

Partos verwelkomt de belofte van de Nederlandse regering om 27 miljoen vaccins via COVAX aan met name lage inkomenslanden te leveren. Dit is een goede eerste stap. Uiteindelijk zijn er volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 11 miljard vaccins nodig om [70% van de wereld](#) te vaccineren. Op dit moment zijn er ongeveer [6,94 miljard](#) vaccins toegediend. In de meeste Afrikaanse landen liggen de vaccinatiegraden nu nog tussen de 0 en 5%, met alle risico's op nieuwe mutaties van het virus. De vaccin-ongelijkheid moet zo snel mogelijk doorbroken worden, want Nederland is pas veilig als heel de wereld veilig is.

Naast Nederlandse donaties aan het COVAX programma zou de Nederlandse regering publiekelijk moeten pleiten voor het tijdelijk opheffen van de patenten op coronavaccins en het delen van de

technologie en kennis zodat een meerderheid wordt behaald voor het voorstel van India/Zuid-Afrika (TRIPS waiver) bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Onlangs heeft de farmaceut [Merck](#) laten weten de patenten en technologie van haar ontwikkelde coronapil te delen met lage inkomenslanden. Goed voorbeeld doet volgen, hoopt Partos.

2. Beleidscoherentie voor ontwikkelingssamenwerking

Partos werkt vanuit [Building Change](#) actief op het thema beleidscoherentie. Te midden van de klimaat- en coronacrisis, waarbij lage-inkomenslanden extra hard geraakt worden, is het van belang om ook kritisch naar de invloed van Nederlands beleid op de rest van de wereld te kijken. In Europees verband steekt Nederland gunstig af met de stelselmatige inzet voor een coherent buitenlandbeleid. Het kabinet is zich bewust van het feit dat we niet alleen via ontwikkelingssamenwerking invloed hebben op de situatie in ontwikkelingslanden. Dat gezegd hebbende, kan Nederland nog grote stappen maken in de coherentie van beleid. In deze brief wijst Partos op twee punten: een coherente inzet op internationale klimaatactie en een ambitieuze inzet op Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Klimaat

Nederland draagt met haar relatief grote CO₂-uitstoot bovengemiddeld veel bij aan klimaatverandering. Daarom moet Nederlandse klimaatfinanciering in lijn zijn met onze mondiale klimaatvoetafdruk. De Nederlandse bijdrage voor klimaatfinanciering is iets opgehoogd van €1,2 miljard in 2020 naar €1,3 miljard in 2021 naar €1,7 miljard in 2022. Nederland voldoet met deze bijdrage nog steeds niet aan haar *fair share* aandeel van €1,7 miljard.¹ Bovendien moet ambitieuze klimaatsteun – in lijn met [motie Van der Lee](#) – gericht zijn op de meest kwetsbare landen en moet zeker 50% worden besteed aan adaptatieprojecten. Deze klimaatfinanciering moet additioneel zijn aan het ODA-budget.

Verder staat exportsteun voor de fossiele industrie in schril contrast met de eigen toezeggingen in het kader van het Klimaatakkoord van Parijs. De exportkredietverzekering (EKV) voor fossiele projecten moet dan ook zo snel mogelijk worden uitgefaseerd. Als dit op internationaal niveau – binnen de E3F of de OESO - niet lukt op korte termijn, zal Nederland dit naar voorbeeld van het Verenigd Koninkrijk zelf moeten doen.

IMVO-wetgeving

N's, vakbonden én steeds meer ambitieuze bedrijven (zie onder meer het Initiatief Duurzaam en Verantwoord Ondernemen (IDVO, 120+ bedrijven, maatschappelijke organisaties en academici) en MVO Nederland (bedrijvensnetwerk van 2.000+ bedrijven) vragen om wetgeving in Nederland én Europa voor duurzaam en verantwoord ondernemen. Door deze wetgeving worden alle bedrijven uitgedaagd en – waar nodig – aangesproken op de impact van hun productieketen op mens en milieu. Als dit Europees ingevoerd kan worden is dat ideaal, maar het traject blijkt traag en de tegenwerking voor een ambitieuze wet is groot. De inwerkingtreding van de EU-verordening conflictmineralen duurde bijvoorbeeld 7 jaar. Een nationale wet kan dan vervolgens als blauwdruk dienen voor het Europese proces. Dan kan Nederland samen met andere landen die al nationale wetgeving hebben ook daadwerkelijk weer een koploperrol pakken binnen Europa, en kunnen Nederlandse bedrijven zich al voorbereiden op Europese wetgeving. In diverse andere Europese landen is al IMVO-regulering

¹ €1,7 miljard is ons eerlijke aandeel, op basis van ons economisch gewicht. Het Nederlandse BNI is zo'n 2% van het gezamenlijk BNI van de groep van UNFCCC Annex 2 landen, die zich gezamenlijk gecommitteerd hebben aan de 100 miljard dollar.

samen werkt.

ingevoerd (bv Frankrijk), is reeds besloten tot invoering per 2023 (bv Duitsland) of wordt gewerkt aan/worden parlementaire initiatieven die moeten leiden tot IMVO-wetgeving (Oostenrijk, België, Finland).

Om voortgang op beleidscoherentie en IMVO te bereiken, steunt Partos de volgende punten:

1. Invoering van wetgeving voor duurzaam en verantwoord ondernemen per 2023 in Nederland.
2. Actieve Nederlandse inzet voor ambitieuze IMVO-wetgeving in Europa op zo kort mogelijke termijn.
3. Actieve steun vanuit Nederland en in EU-verband voor een effectief, ambitieus VN-verdrag 'mensenrechten & bedrijfsleven'.

3. Civic Space

Wereldwijd is er sprake van een neerwaartse trend op het gebied van mensenrechten, democratie en de rechtsorde. Deze krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld bemoeilijkt de implementatie van het Nederlandse buitenland- en OS-beleid aanzienlijk. Zo werd onlangs een belangrijk financieringsprogramma van onder andere de Nederlandse ambassade in Oeganda opgeschort door de Oegandese regering omdat het subversieve elementen zou financieren.² Dit programma is een levenslijn voor zowel gouvernementele als niet-gouvernementele organisaties die zich bezighouden met het versterken van democratie, mensenrechten en de rechtsstaat. In India bemoeilijkt wetgeving rond buitenlandse financiering, inclusief Nederlandse, een adequate respons op de zware tweede coronagolf afgelopen voorjaar met wereldwijde gevolgen. Te midden van een pandemie konden 84% van de Indiase NGO's geen hulp bieden omdat ze hier niet langer toestemming voor hadden.³

Een recent onderzoek naar de respons van maatschappelijke organisaties tijdens de corona-pandemie toont aan hoe effectief, innovatief en essentieel hun rol is geweest en nog steeds is. Datzelfde onderzoek toont ook aan dat daar waar regeringen de pandemie in partnerschap met het maatschappelijk middenveld bestreden of hen zoveel mogelijk de ruimte gaven, de respons veel effectiever was.⁴ Dit alles deden en doen maatschappelijke organisaties terwijl hun financiële slagkracht enorm is teruggelopen. In ander een recent onderzoek geeft 89% van de maatschappelijke organisaties aan dat de pandemie een negatieve impact had op hun financiële situatie, en voor 40% van de organisaties betekent het zelfs dat ze het niet langer meer zullen volhouden om hun werk te blijven doen⁵. Een al kwetsbaar maatschappelijk middenveld in veel landen wordt hierdoor verder bedreigd.

Naar aanleiding van bovenstaande heeft Partos twee concrete verzoeken:

1. Verhoog het percentage ODA dat wordt ingezet via het maatschappelijk middenveld. Laat, in navolging van Zweden en Zwitserland,⁶ ten minste 30-35% van ODA via CSOs lopen om zo

² <https://freedomhouse.org/article/uganda-suspension-democratic-governance-facility-highlights-growing-concerns>

³ <https://www.thehindu.com/news/national/worry-over-fcra-registration-for-receiving-pandemic-aid/article34516612.ece?homepage=true>; <https://www.nytimes.com/2021/05/12/business/india-covid-donations.html>; <httphttps://www.livemint.com/news/india/why-ngos-fight-covid-with-their-hands-tied-11620834069096.html>

⁴ <https://reliefweb.int/report/world/solidarity-time-covid-19-civil-society-responses-pandemic>

⁵ <https://www.civicus.org/index.php/covid-19-survey-how-has-the-pandemic-affected-our-members-financial-situation>

⁶ <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-topics/Aid-for-CSOs-2021.pdf>

samen werkt.

gericht het dat kanaal te versterken dat het het hardste nodig heeft en het meest effectief het herstel van de coronapandemie kan garanderen.

Kanaal	Percentage BHOS 2019
Overheid OS-land	2,3
Maatschappelijke Organisatie	27,6
Multilaterale Organisatie	45,3
Bedrijf	9,4
Anders (PPP, Onderzoeksinstelling, Overheid donorland,..)	15,4

Bron: Feitelijke vragen Begroting BHOS 2021

2. Bijvoorbeeld door het verhogen van het geormerkte budget voor de versterking van het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden.

4. Toerekening asielkosten

Mede als gevolg van de humanitaire crisis in Afghanistan, neemt het aantal vluchtelingen dat Nederland terecht opvangt toe. Dat de opvang ruimhartig en humaan dient te gebeuren, staat wat Partos betreft buiten kijf.

Partos maakt zich wel zorgen over de wijze waarop dit de afgelopen jaren gefinancierd is. Nederland heeft de politieke keuze gemaakt de opvangkosten van het eerste jaar van opvang te dekken uit het Ontwikkelingsbudget. Daarbij wordt verwezen naar afspraken in OESO/DAC-verband, maar die zeggen enkel dat gemaakte kosten meegeteld mogen worden bij het berekenen van de ODA-prestatie. Dit lijkt een detail, maar leidt tot een fundamenteel verschil, zoals bleek tijdens de Syrië-crisis in 2015/2016. Toen dreigden de hoge asielkosten ten koste te gaan van de financiering van lopende OS-programma's.

Wat Partos betreft hoort de dekking voor asielkosten niet op de OS-begroting thuis. Er dient een financieringsmechanisme te worden opgezet dat rekenschap geeft van de volatiliteit van de asielvraag en dat de rekening niet uitsluitend neerlegt bij het ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Denkbaar is een meerjarig fonds, waarin de meest betrokken ministeries afdragen volgens een verdeelsleutel. Dit doet ook recht aan de kabinetsbrede problematiek die het asioldossier nu eenmaal is.

Voor de OS-begroting betekent dit dat de reservering voor eerstejaars asielopvang op €300 miljoen gemaximeerd zou moeten worden. Dat wil zeggen, dat de dekking voor eventueel benodigde extra middelen elders gezocht moet worden, desnoods bij het ministerie van Financiën.

Ten slotte

Mocht u naar aanleiding van deze brief aanvullende informatie of toelichting wensen, dan zijn wij uiteraard graag bereid deze te geven.

Met vriendelijke groet,

Koos de Bruijn | advocacy manager

06 24 20 46 55 | koos@partos.nl

Partos | (020) 320 99 01

Ellermanstraat 18B, 1114 AK, Amsterdam - Duivendrecht

www.partos.nl | [Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#)